

WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Men mag ongetwijfeld vooropstellen dat sedert de tweede wereldoorlog het wetenschappelijk onderzoek in de zeevisserij een uitzonderlijke ontwikkeling kent. In landen, zoals de Verenigde Staten van Amerika, Rusland, Japan, Groot-Brittannië, West- en Oost-Duitsland, Frankrijk, Polen enz. worden reusachtige bijdragen tot dit onderzoek geleverd : kapitalen van private zijde en van overheidswege worden ingezet om niet alleen de onontgonnen kennis over de zee te verruimen, maar ook — en dit vormt wel de uiteindelijke doelstelling — de enorme voedselvoorraden die de zee bevat, op een wetenschappelijk verantwoorde wijze, ten dienste te stellen van de mensheid.

Ook in ons land heeft de jongste jaren het wetenschappelijk onderzoek in de zeevisserij een bijzondere stimulans gekregen, en dit door de werking van de Commissie voor Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek in de Zeevisserij en door het onlangs opgerichte Proefstation voor Zeevisserij.

Alle domeinen afbakenen die in ons land het voorwerp van studie uitmaken of zullen uitmaken, lijkt in deze korte bijdrage onmogelijk. Citeren wij enkele punten uit het technisch onderzoek en het onderzoek in de verwerkingssector.

Inzake technisch onderzoek heeft ons land al heel wat gepresteerd o.m. met de doorvoering van de bokkenvisserij met het aangepaste veiligheidssysteem, het onderzoek over de pelagische visserij, de studies over netten, de rationalisatie van de arbeid aan boord van vissersvaartuigen enz.

Het technisch onderzoek gaat evenwel verder. Zo zijn voor het vistuig, « modelproeven » noodzakelijk, waarbij dan betrokken moeten worden de visborden, de netten, de rollen, vloten, kabels, touwen, enz. De bedoeling van de modelproeven is uiteindelijk het bepalen van het meest rendabele vistuig op bedrijfsgrootte, doch gezien het onderzoek op objecten bijzonder duur en daarenboven ingewikkeld is, moet in de praktijk eerst uitgezien worden naar modellen. Proeven en onderzoeken met netten op werkelijke grootte en onder bedrijfsomstandigheden, zijn overigens zeer moeilijk door te voeren : het is praktisch onmogelijk rechtstreekse observaties en metingen uit te voeren, terwijl verder de enregisterende onderwaterinstrumenten enkel een beeld ophangen van een beperkt aantal factoren.

Het gebruik van materiaal vergt eveneens technische studies. Hier gaat de gedachte speciaal naar het onderzoek van de beschikbare netmaterialen volgens hun mechanische eigenschappen in bedrijfsomstandigheden, het rationeel gebruik van netmaterialen in de verschillende delen van het net en de standardisatie. Het gebruik van nieuwe netmaterialen van nieuw vistuig en van nieuwe visserijmethodes zijn fundamenteel voor de toekomst. Deze evolutie moet echter van bij de start meer kwantitatief gezien worden en op een economische achtergrond.

Speciaal moeten met het materiaalonderzoek de studies over het gedragingspatroon van de vis vermeld worden. Deze behelzen de kennis van de reacties van de vis op geluid, kleur, elektriciteit, licht, magnetisme, drukgolven enz.

Het onderzoek van de vissersvaartuigen, een vierde technisch aktiegebied, dient afgestemd te worden op de scheepsvormen, de konstruktie van vaartuigen, de propulsie van schepen, de navigatieapparatuur, de werktuigen en speciale inrichtingen voor het behandelen van het vistuig enz. Een en ander gaat verder samen met de studie over arbeidsrationalisatie aan boord. Het is immers mogelijk de behandeling van het vistuig, het verwerken van de vangst, het stuwen van de vis in het ruim en het lossen van de vangst te verbeteren.

In ons land konden hierover reeds enkele richtlijnen en plannen opgesteld worden. Men mag beweren dat de problematiek volledig gezien moet worden onder de zgn. « geautomatiseerde » eenheden. Deze eenheden moeten immers de specifieke toestanden van de Belgische visserij ondervragen. Het is namelijk zo dat het bemanningsprobleem zich scherper en scherper stelt, waardoor de werkomstandigheden verlicht en de accomodatie aangepast moeten worden.

Op de achtergrond blijft evenwel de rendabiliteit : de gewijzigde scheepskarakteristieken moeten zich in de bedrijfsresultaten doorzetten en vereisen dan ook bedrijfsstudies en kosten-calculaties.

Een tweede research vormt het onderzoek van de visverwerkende nijverheid.

In ons land ontbreekt een stevig industrieel verwerkingsapparaat. De invloed op de produktie, via het marktmechanisme, is dan ook gering en vormt momenteel geen betrouwbare ontwikkelingsbasis voor de vloot. Daarom moet het onderzoek in de verwerkingssector in de eerste plaats de studie van de diverse produktietechnieken voor vis inhouden. Dit veronderstelt de kennis van de gebruikelijke produktieproblematiek en de studie van de produktieverbeteringen.

Onder het technologisch onderzoek kunnen eveneens ressorteren de studie van de « unit-operations » van de middelen tot het verkrijgen van de grondstoffen onder de gewenste vorm en samenstelling en de bewaringsproblemen.

Uiteindelijk kan ook een normatief- en kwaliteitsonderzoek op de grondstof in onbewerkte toestand, de bewerkingen, de hulpmiddelen en het afgewerkte produkt, alsmede een valorisatieonderzoek, de verwerkende nijverheid ten dienste zijn. Het geheel zou echter moeten uitlopen op afgewerkte produkten die, onder een grotere verscheidenheid, kwalitatief verdedigbaar zijn. Hier komt het immers op aan wanneer de concurrentie zijn hoofd opsteekt.